

Nederland valt terug in mondiale concurrentie index

Nederland zakt van de 9e naar de 10e plaats in de jaarlijkse Global Competitiveness Report van het World Economic Forum (WEF). Dit onderzoek rangschikt de landen in de wereld naar hun concurrentie- en innovatievermogen. De daling van Nederland is het gevolg van tegenvallende innovatieprestaties. De oorzaken? Een gebrek aan kenniswerkers, een laag absorptievermogen van kennis bij bedrijven, lage investeringen in het onderwijs en een verstarde arbeidsmarkt. Volgens de hoogleraren Frans van den Bosch en Henk Volberda van de Erasmus Universiteit,

die het Nederlandse deel van het WEF-onderzoek jaarlijks uitvoeren, is het van cruciaal belang voor de Nederlandse economie dat de bedrijven kennisintensiever gaan concurreren. De belangrijkste aanbeveling die beide hoogleraren doen: maak sociale innovatie prioriteit nummer één.

Het World Economic Forum (WEF) publiceert jaarlijks de concurrentiepositie van landen. Het Erasmus Strategic Renewal Centre verzamelt de gegevens voor Nederland. In 2000 was Nederland nog 4e in de wereld om daarna weg te zakken uit de top. Vorig jaar stond ons land met een 9e plaats sinds lange tijd weer in de top-10. Dit jaar zakt Nederland echter van de 9e naar de 10e plaats. De VS is weer terug op de eerste plaats, maar die positie is volgens het WEF niet stabiel. Opvallend is de positie van Duitsland op de 5^e plaats. Duitsland is 'Export Weltmeister', scoort het best op de kwaliteit van de infrastructuur en geavanceerdheid van bedrijfsprocessen, en beschikt over een reservoir van gekwalificeerde ingenieurs. Bij onze oostburen wordt intensief samengewerkt tussen universiteiten en bedrijfsleven en dat resulteert in een zeer hoog innovatievermogen.

Ambitie

Nederland heeft de ambitie om tot de internationale top 5 te willen horen en dan mag het wat Volberda en Van den Bosch betreft een voorbeeld nemen aan de Scandinavische landen. Denemarken, Zweden en Finland maar ook een land als Zwitserland staan in de top 6 dankzij excellentie in het hoger onderwijs en een sterke focus op innovatie. Die combinatie is de motor van productiviteitsgroei en verbetering van de concurrentiepositie. En juist op die innovatiegebieden valt Nederland terug.

Van den Bosch en Volberda wijzen erop dat Nederland op een aantal basiscriteria nog steeds goed presteert (kwaliteit van instituties, gezondheidszorg, infrastructuur mainports) en excelleert als het gaat om technologie en kennisontwikkeling. Maar Nederland weet die technologie en kennisontwikkeling niet om te zetten in een verhoogd innovatievermogen. Het gevolg is dat onze bedrijven de innovatieslag niet winnen en nieuwe groeikansen van een aantrekkelijke internationale wereldeconomie niet worden benut. Dat blijkt bijvoorbeeld uit lage scores op innovaties en kennis absorptie. Om in de top-5 te komen moet Nederland juist concurreren op toegevoegde waarde.

Langdurig innovatiebeleid

Van den Bosch en Volberda constateren dat er van een echte "dynamische kenniseconomie" in Nederland nog geen sprake is: "Op de beschikbaarheid van wetenschappers en ingenieurs, de samenwerking tussen universiteiten en het bedrijfsleven en het aantrekken van buitenlandse kenniswerkers scoren wij ronduit slecht." Daarnaast wijzen beide hoogleraren op de bureaucratie die men nog steeds ervaart. "Regelgeving moet innovatie bevorderen en niet afremmen. We moeten naar meer strategische regelgeving die kwaliteit bevordert en vernieuwing mogelijk maakt."

Sociale innovatie

De innovatieparadox blijft bestaan in ons land. Nederland is goed in kennis en technologieontwikkeling en staat daarin zelfs wereldwijd op de 4e plaats. Toch leidt dit niet tot excellente innovatieprestaties. De Nederlandse economie is uitermate zwak in het verspreiden en toepassen van deze kennis binnen bedrijven. Kennis wordt in Nederland dus onvoldoende benut omdat bedrijven onvoldoende kennisintensief concurreren, universiteiten en bedrijven onvoldoende samenwerken, en kenniswerkers onvoldoende voorhanden zijn.

Maar, met alleen investeren in technologie en R&D zijn we er niet. Henk Volberda: “Om de innovatieparadox in Nederland op te lossen zal sociale innovatie als nummer 1 op de nationale innovatie agenda moeten komen. Flexibel organiseren, horizontaal managen en slimmer werken zijn nodig zodat technologische innovaties betere renderen in Nederlandse ondernemingen. Sociale innovaties moeten juist kennistoepassing en passie voor innovatie binnen bedrijven bevorderen. Nederland moet hoe dan ook sterk inzetten op sociale innovatie.”

Tabel 1: Ranking top 15 landen, Global Competitiveness Index (2007 – 2008)

Land	2007	2006
Verenigde Staten	1	6
Zwitserland	2	1
Denemarken	3	4
Zweden	4	3
Duitsland	5	8
Finland	6	2
Singapore	7	5
Japan	8	7
Verenigd Koninkrijk	9	10
Nederland	10	9
Korea	11	24
Hong Kong SAR	12	11
Canada	13	16
Taiwan	14	13
Oostenrijk	15	17

Bron: Erasmus Strategic Renewal Center, 2007